

2015-10-12

Fråga-svar

Möjlighet att återvända till Gazaremsan genom gränsövergången Rafah i Egypten

Fråga

Hur ser statusen ut vid gränsövergången i Rafah, på norra Sinahalvön? Kan palestinier hemmahörande på Gazaremsan med gällande transittillstånd till Egypten återvända till Gaza genom gränsövergången i Rafah?

Svar

Säkerhetssituationen på norra Sinahalvön:

Säkerhetsläget på norra Sinahalvön har försämrats sedan Mubarak störtades från makten 2011. Invånarna marginaliserades under Mubarakregimen. Brist på framtidsutsikter gjorde att området omvandlades till en notorisk smuggelrutt för Gazabor och egyptiska beduiner. Området styrdes av egyptiska inrikesministeriet som i huvudsak strävade efter att upprätta lag och ordning, utan hänsyn till lokal befolkningens behov. Det säkerhetsvakuum som uppstod efter upproret 2011, när poliser och andra företrädare för säkerhetssektorn drog sig undan, lämnade ansvaret till egyptiska militären att återskapa ordning i kaoset. Trots ökande närvaro, genom lansering av operation Örnen (*Operation Eagle*) misslyckades armén att stävja attacker mot polis och säkerhetstjänsten, samt de viktiga gasledningarna som levererar naturgas till Israel.

Situationen trappades ytterligare upp under Mursiregimen, särskilt efter attacken mot en gränspostering i Rafah i augusti 2014 då ett tiotal soldater dödades av en militant grupp. Landet skakades mycket hårt av händelsen, särskilt försvarsmakten som stod handfallen efter attacken. I samband med det tog president Mursi beslutet att avsätta den dåvarande försvarsminister, Hussein al-Tantaw. Han ersattes av General Abdul-Fatah al-Sisi, som idag är president.

I samband med al-Sisis tillsättning lanserades operationen Örnen II- (*Operation Eagle II*) i syfte att strama upp säkerheten och för att kontra smugelrutten till och från Gaza.

Den inrikespolitiska turbulensen mellan juni och augusti 2013, som ledde till avsättandet av president Mursi och massarresteringar av anhängare till muslimskabrödraskapet, bidrog till ytterligare spänningar i området. I rädsla för att Hamasanhängare från Gaza skulle ansluta sig till muslimskabrödraskapet intensifierade egyptisk militär sitt arbete med att stänga de hundratals tunnlar som utgör en ekonomisk livlina för Gazaremsan och som står för en stor del av Hamasrörelsens skattinkomster. Endast ett fåtal tunnlar lär vara i bruk idag.

Ökade dödliga attacker från extremistgrupper på Sinahalvön, särskilt efter maktskiftet 2013, är en annan orsak till militärens ökade närvaro i området. De mest inflytelserika av dessa grupper är *Ansar Beit al-Maqds (ABM)*, som numera deklarerat sin lojalitet till Islamiska Staten (IS). Attackerna i oktober 2014 mot militärposter i närheten av gränsövergången i Rafah resulterade i ett trettiotal döda och lika många skadade. Som ett svar på attacken tog egyptiska regeringen steget ut i att upprätta en bufferzon mellan Egypten och Gazaremsan. Vidare har man deklarerat undantagstillstånd och infört utegångsförbud i området. Därefter inleddes en omfattande evakuering av boende längs gränsen med Gaza. Över 3200 familjer har evakutrats från sina hem i staden Rafah. Militären fortsätter med sina operationer med att identifiera militanta extremister bland lokal befolkningen. Detta har resulterat i massarresteringar, övergrepp och dödsfall bland civilbefolkningen. Över 300 dödsfall och 1,400 arresteringar rapporterades under 2014. Militäroperationer är inte föremål för extern granskning, varför militären fortsätter att agera godtyckligt och straffritt utan översyn från staten. Media och civilsamhället har inte heller insyn i området utan tillstånd från försvarsmakten.

Gränsövergångens status:

Rafah är den enda internationella gränsövergång för de närmare 2 miljoner människor som är bosatta på Gazaremsan. Gränsövergången upprättades i samband med fredsavtalet mellan Egypten och Israel 1979, i och med Egypten fick kontroll över Sinahalvön. År 2007 stängde egyptiska myndigheterna gränsen när Hamas tog över makten i Gaza.

Gränsens status har sedan den tiden varit växlande. Sporadiska öppettider infördes och godstransporterna inskränktes till att endast omfatta förnödenheter av mat och mediciner. Endast personer i behov av sjukvård och studenter beviljades inresa till Egypten.

Sedan Gazakonflikten i juli 2014 har gränsen till stor del hållit stängd, med undantag för ett antal dagar där egyptiska myndigheterna har öppnat gränsen för persontrafik, men också för att släppa in förnödenheter och byggmaterial till området. Myndigheterna har vid ett antal tillfällen öppnat

gränsen för att släppa igenom strandade palestinier som vill återvända till Gaza eller behöver resa ut från området. De som i huvudsak får resa ut från Gaza är studenter, sjuka och personer med uppehållstillstånd i tredje land eller personer med dubbelmedborgarskap. Senaste i september i år öppnades gränsen för återvändande pilgrimer från Mecka.

Beslutet att öppna gränsen tas i samråd mellan berörda myndigheter; inrikes- utrikesministeriet, underrättelsetjänsten samt militären. En särskild kriskommitté kopplad till presideten och premiärministern konsulteras vid behov. Det slutliga beslutet om gränsens status tas av militären. Beslutet tas i enlighet med det rådande säkerhetsläget i området vid den givna tidpunkten.

Möjlighet att resa till och från gränsövergången i Rafah

Ansökan om att resa till och från Egypten lämnas in till egyptiska utriksministeriet, via Egyptens beskickningar i utlandet. En individuell prövning görs i det enskilda ärendet, efter samråd med andra myndigheter om det skulle behövas, t.ex. säkerhetstjänsten. Information kring ansökningsförfarandet och proceduren finns beskrivit i detalj i Lifos rapport från februari 2015 (dokumentnr: 34099); *Gränsövergången i Rafah- status, kriterier och procedurer vid passage till och från Egypten*

Gränsövergången är för närvarande fortsatt stängd. Det finns inga indikationer som talar för att gränsens status kommer att normaliseras den närmaste tiden. Uppgiften bekräftas av två diplomatiska källor i Kairo som Lifos talat med i september och oktober i år. En företrädare för palestinska ambassaden i Kairo som Lifos talade med i oktober uppgav att palestinier med gällande egyptiska viseringar kommer att stoppas vid Kairos flygplats och skickas tillbaka till den avreseort de kom ifrån. Förfarandet lär fortsätta under obestämd tid så länge gränsövergången hålls stängd. Företrädaren gjorde också gällande att palestinier inte beviljas viseringar som andra utlänningar, utan snarast transittillstånd för genomresa i Egypten. I det fall gränsen är stängd kommer vederbörande inte kunna utnyttja sitt tillstånd varför han/hon skickas tillbaka till sin avreseort. Samma källa uppgav att egyptiska myndigheter vill undvika situationer med strandsatta palestinier i Egypten. Stängningen av gränsen i oktober 2014 resulterade i att ett stort antal Gazabor, mellan 3500 till 6000, blev strandade både i Egypten och i utlandet innan myndigheterna gav tillstånd att släppa igenom dem.

Denna sammanställning av information/länkar är baserad på informationssökningar gjorda under en begränsad tid. Den är sammanställd utifrån noggrant utvalda och allmänt tillgängliga informationskällor. Alla använda källor refereras. All information som presenteras, med undantag av obestridda/uppenbara fakta, har dubbelkontrollerats om inget annat anges. Sammanställningen gör inte anspråk på att vara uttömmande och bör inte tillmätas exklusivt bevisvärde i samband med avgörandet av ett enskilt ärende. Informationen i sammanställningen återspeglar inte nödvändigtvis Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och det finns ingen avsikt att genom sammanställningen göra politiska ställningstaganden. Refererade dokument bör läsas i sitt sammanhang.

Källförteckning

Lifos, *Gränsövergången i Rafah- status, kriterier och procedurer vid passage till och från Egypten*. 2015-02-20,
<http://lifosintern.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=34099>

Lifos, *The State of the Justice and Security Sector in Egypt*, 2015-09-10
<http://lifosintern.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=34099>

Telefonmöte med företrädare för Staten Palestinas Ambassad i Kairo, 2015-09-30

Telefonmöte med Sveriges Ambassad i Kairo, 2015-10-15